

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Het is 15 september.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.

Ik ben Marianne Justaard.

We genieten van een zalig zomereinde,
maar de herfst komt al op kouse voeten aangeslopen.

Tuiniers weten dat al langer.

Collega Kaatschouwbroek bevoorbeeld.

Zij hield de hele zomerlang aan stekerlijk tuindagboek bij.

En dat bewijst hoe een tuin kan helpen in de strijd voor meer biodiversiteit.

En wie daarop zijn beurt, alles over weet, is landschapsarchitect Paul Verschuren.

Ga gerust naar buiten, want na deze podcast zullen je vingers jeuken
om in de aarde te gaan vroeten.

Het is zaterdag 17 juni.

Het is vandaag voor het eerst in Ewen, lijkt het wel geregend.

Het is eigenlijk zalig om door de tuin te lopen
omdat alles fantastisch lekker ruikt.

Dit is Kaatschouwbroek, eindredacteur van de standaardmagazine en tuinier.

Je hebt natuurlijk die typische geur die vrijkomt
op het moment dat het regent op heel droog aarde.

Je hebt ook de geur van basilicum, de geur van tomatenblader waar de regen op gevallen is.

Ze zijn mijn favoriete geur.

Het is zaterdag 24 juni.

De stevige aan het waaien.

En toch is het een feestdag voor te moeten, want ik ga de eerste aardappelen ooksten.

Ik heb hier het geluid van een kat die niet houdt van regen en wind.

Maar ik ben er eigenlijk wel blij mee.

Het is 1 juli in de moestuin.

Het is ook de eerste dag van mijn vakantie.

En ik moet zeggen dat ik een beetje overweldigd ben
als ik kijk hoe alles gegroeid is.

Zoals altijd is het onkruid iets beter gegroeid dan al de rest.

Maar in momenten van twijfel zijn er altijd ergens niets.

Werkelijk niets kan de smaak overtreffen van een vers-ertje uit de moestuin.

Zeker als je het sommer van de struiken plukken.

Het is een intense zute smaak.

Ik sta altijd wonder van Kelvedon en Mechelse Krombeck.

Maar er zijn tal van andere soorten.

En die zijn volgens mij ook allemaal waanzinnig lekker.

Het is 4 juli.

En eigenlijk zou er bij deze podcast ook een geurcast moeten zijn.

Ik sta hier nu in de vroege ochtend.

Dus het is nog een beetje wachten.

Maar het is wel genieten van de kleuren pracht.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

En ook wel van de zonnebloemen die erdoor komen.
En de oost in die kerst die aan het ontploffen is.
Alles is een beetje aan het ontploffen in de moestuin.
Dag per dag zeg ik dan tegen mezelf.
We zullen het vroege vlaat wel op orde krijgen.
Of niet, maar dat is ook geen ramp.
Vandaag noemt iedereen zich graag tuinier.
Denkt u misschien wel ja, tuinieren.
Is het nieuwe naaien?
Naaien was al het nieuwe koken.
En ondertussen zijn er nog nieuwe trends opgedoken.
Maar tuinieren is gebleven.
Dat wel.
Nu al lang voortuinieren hip was,
kwik de kaat al groente op haar schadurrijke lapgrond van 104 km.
Toen we in de tuin kwamen wonen, in het huis eigenlijk bij de tuin,
was dat eigenlijk een heel net grasveld met bomen in.
En ik heb dan een stuk van de grasveld al snel afgepakt,
om er een groter stuk moestuin van te maken.
Die moestuin is veld, ondertussen is dat grasveld nog veel welder geworden,
want grasgracht, heel veel ondergoud.
Misschien moet ik ook nog eens uitleggen
hoe onze tuin er eigenlijk uit ziet.
Ik heb er niet al de grote moestuin.
75 à 104 km, waarin ik wel hulsakken heb.
Maar die moeilijk aanvaard.
Ik deel dingen zoals quinoa en bosbindas.
Dier uitzien als onkruid.
Daar liggen waadjes tussen van gesproken te houden.
Tromba dal bengal.
Dat is een klimkourjet.
De pepertjes en de aubergines die tel ik de laatste jaren in pot op het terras.
Onze hoogstampeerlaar en hoogstamkerselaar.
Tomaten, kourjetten en dieren.
Tomaten, kourjetten en pepertjes vooral mijn absolute favorieten in de tuin.
Soms heb ik zo visionen van we hebben eigenlijk geen tuin meer, maar een klein stukje natuur.
Ik merk ook dat er heel veel aan het veranderen is
dat er dus eegeltjes teruggekomen zijn.
Bijvoorbeeld wilde katten.
Ik geef wat vrijving soms met mensen in de buurt die dan vervelend vinden.
Ik laat ook graag de brandnetel staan
omdat de dagbouwogen daar dan in kunnen nestelen.
Ja, kruipen, de boterbloem en allerlei dingen waar mensen een heklaan hebben.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Roberts kruid.

Met die toch, als je de runaar kijkt, een aparte schoonheid kunnen hebben.

Het is eigenlijk een andere definitie van schoonheid voor onze tuinen.

Het was overduidelijk een wilde tuin.

Sommige mensen denken dat de wilde tuin, dat dat iets hip en nieuw is.

Maar eigenlijk, in 1870 zal een boek verschijnen met de titel

De Wilde Tuin in England, The Wild Garden van William Robinson.

Dus het kent een veel langere geschiedenis dan we denken.

En dit is Paul Verschuren.

Ik ben Paul Verschuren.

Ik ben landschapsarchitect en onderzoeker landschapsarchitectuur

aan de Erasmuswogenschol Brussel.

Ik focus mij in mijn onderzoek en in mijn werk op

vooral stedelijk groen en alles wat met groen en beplanting

en vegetatie te maken heeft.

Dat kunnen publieke ruimte zijn.

Dat kunnen parken zijn bijvoorbeeld, begraafplaatsen.

Maar dus ook tuinen.

Tuinen zijn daarom geen moestuinen.

In tegendeel, moestuinen maken maar 3 tot 10 procent uit

van de totale tuin, oppervlakte, beetje afhankelijk van de studie.

Zelf is Paul Verschuren trouwens geen moestuin hier.

Ik heb ooit een moestuin gehad, maar een moestuin is heel arbeidsintensief.

Dus je moet daar heel veel tijd in stoppen.

En als je dat niet kunt, dan kan je er beter niet aan beginnen.

Probleem met een moestuin is ook daar heel veel van die lekkere

groenten die zijn klaar als je op vakantie vertrekt.

En dan kan je er eigenlijk ook niet van genieten.

Daar weet Kaat alles van.

Terug naar haar tuindagboek.

Intussen is het 8 juli en haar hele tuin staat in Bloei.

Alleen, ze vertrekt dus op vakantie.

Zal haar tuin 2 weken zonder zorg overleven.

Het is zaterdag 8 juli.

Het is nog vroeg in de ochtend, maar er is al bedrijvigheid

op het land bij de boer.

Vandaag wordt het vooral een drukkendag.

Ik vertrek morgen op reis.

Voor 2 weken, altijd een beetje lastig om de tuin

dan achter te laten.

Je zou het eigenlijk niet mogen doen.

Maar het was het enige moment waarop we wegkonden

en het is een lange dron de reis.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Het is 9 juli.

7 uur morgens, een uur voor vertrek.

Ik heb gisterenavond nog voorteltjes geoogd.

Verder ook nog de laatste aardappelen eruitgehaald.

En nu is het afscheid van de tuin voor 2 weken
en tot binnenkort.

Het is 22 juli.

Ik ben na 2 weken reis terug thuisgekomen.

Voor het eerst weer in de tuin na 2 weken.

Het is indrukwekkend wat omkruidt.

Zo ook gaan aandrechten op 2 weken tijd.

Maar ik weet dat in tussen thuis komen.

Het is altijd eventjes diep, ademhalen.

Het is natuurlijk ook absurd dat je op reis gaat naar de natuur
en dan verontwaardigd bent dat de tuin in een jungle veranderd is.

Ik ga daar een stapje voor zetten.

Ik denk dat het al bijal wel meevalt

als ik de bra meneer onder controle krijg.

Die zich zoals elk jaar weer heel wild overhollens enen hebben geslingerd.

Ik zie ook dat de planten er eigenlijk heel gezond bij staan.

Ondanks de droogte.

Ik denk dat ik een milde opvoeder ben van kinderen en honden.

Met mijn planten ben ik heel streng.

Die moet ik zoals elk jaar redden met heel weinig water.

Ik probeer daarin te trainen zodat ik die dagen dat ik er niet ben,
dat ik me daar niet veel zorgen over moet maken.

Het is 26 juli.

En ik zit in een tuin die min of meer opgeruimd is.

Dat is te zeggen.

Het zit er nu uit op een tuin waar een beetje onkruiding in moet worden.

Maar dat kan ik niet.

Ik ga het vertellen hoe zij er planten trainen.

Is dat een goed idee?

Dat is een absoluut goed idee.

Want als je planten te veel gaat vertroutelen, dan worden ze zwak.

En dat is eigenlijk ook het probleem met planten die we gaan kopen in een thuisstoon
bij een kwekerij die zijn vertroutoeld.

We brengen die naar onze tuin.

En wat gebeurt er?

Die planten komen volledig onder stress te staan.

Want die komen in een nieuwe situatie terecht.

Nieuwe omstandigheden.

Ander licht, andere vochtigheid, andere bodem.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Het zijn die planten die dus heel gevoelig zijn verplagen.
En zie je dus dat mensen kopen zo'n plant?
Zetten die dan in een tuin?
Maar ze begrijpen niet dat die plant onder stress komt te staan.
Want een zwakke plant wordt aangevallen.
En wat gebeurt er dan?
Die plant krijgt bijvoorbeeld bladluizen.
Dus die plant moet eigenlijk trainen om sterk te worden.
En dan zal je zien dat het probleem van die bladluizen
het tweede of het derde jaar er niet meer is.
Plus als je een biodiverse tuin hebt,
dan heb je in die tuin misschien ook lieve heersbeestjes.
Een lieve heersbeestje eet graag bladluizen.
Dus als je een uitbraak hebt op zo'n zwakplantje van bladluizen,
dan gaat het lieve heersbeestje ervoor zorgen dat het vanzelf verdwijnt.
Dus vol ook niet naar het tuincentrum
om die bladluizen te gaan bestrijden.
Wacht even af tot die lieve heersbeestjes verschijnen
en die bladluizen zullen vanzelf verdwijnen.
Maar daarvoor heb je natuurlijk wel een biodiverse tuin nodig.
Biodiversiteit, het boord is gevallen.
Biodiversiteit slaat op de verscheidenheid aan planten en dieren
binnen een bepaald ecosysteem en is dus een goeie zaak.
En hoe klein ook, met je eigen tuin,
kun je wel degelijk een impact hebben op die biodiversiteit.
In Vlaanderen zijn tuinen eigenlijk heel belangrijk.
We hebben heel veel tuinen in Vlaanderen,
meer dan 2,5 miljoen tuinen.
Dat komt omdat we heel veel huizen hebben met een tuin.
In totaal gaat het toch om 12% van het Vlaamse grondoppervlak.
Dat is eigenlijk heel veel.
Dat is meer dan het aandeel bossen, meer dan het aandeel natuurreservaten.
En dat komt natuurlijk omdat we in een heel verstedelijk gebied wonen.
In Groot-Britain heb je ook heel veel tuinen,
maar je hebt veel meer open ruimte.
Dus het aandeel tuinen in Groot-Britain
ligt veel lager dan in Vlaanderen.
Dus voor ons zijn tuinen wel heel belangrijk.
Zeker ook in steden, want daar ligt het aandeel van tuinen
ten aanzien van de totale grondoppervlakte eigenlijk nog hoger.
Een 20% van het stedelijk grondoppervlakte staat uit tuinen in Vlaanderen.
En je hebt ook grote verschillen die ook samenhangen
met de sociale verschillen.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Bijvoorbeeld in het noorden van Antwerpen, in Eikeren, Schoten heb je hele grote villa-tuinen.
In Brussel heb je dat ook in Ukol, in Watermaal, Bosfoorde.
Maar je hebt ook delen van de stad waar heel weinig tuinen en heel weinig groen aanwezig is.
Dus vanuit een sociaal oogpunt zouden we eigenlijk moeten focussen op bepaalde delen van Vlaanderen en bepaalde delen van onze steden waar groen heel weinig aanwezig is.
De stad, dat is het stokpaartje van Paul Verschuren.
In steden is er nog een enorm potentieel voor balkon en ook zeker voor daktuinen.
Maar dat openbaar groen, daar moeten we ook mee rekening houden.
Alleen is het heel onheerlijk verdeeld.
En met steden die al maar groeien, moeten we dringend beginnen nadenken over hoe we iedereen toegang of zelfs rechttop voldoende kwalitatief openbaar groen geven.
Maar zwat, dat is voor een andere podcast.
In Kataertuin, die dus niet in de stad ligt, blijkt er best veel fauna en flora voor te komen.
De vijpertjes zitten ook veel krikos in de buurt en een luidtrachtige kat.
Sonnenbloemen natuurlijk, dalias, dagbougogen, allemaal fantastisch.
Dus je hebt nooit een jaar waarin dat alles mislukt.
Dit jaar heb ik echt al kilo's, kilo's van boze oogst die fantastisch lekker zijn.
Maar ik zie bij anderen mensen een overdaad aan courgettes en ik moet de eerste bloem nog zien komen.
Die komt dan wel, denk ik, vrij goeie resultaten nog als het op resistentie aankomt met de tomaten.
Om nu nog eens de tomaten te noemen.
Ik heb zo net een egel gezien en gehoord.
Een heigerige egel, geen idee wat dat precies betekent of die nu het territorium drift heeft of gewoon drift.
Ik ben blij.
Algemeen vuistregel is als je meer planten soorten in een tuin zit ga je ook meer dier soorten krijgen.
En als je meer dier soorten krijgt in je tuin dan krijg je vanzelf ook een aantal natuurlijke vijanden van dieren die we eigenlijk niet zo graag hebben.
Dat geldt absoluut ook voor groente.
Ik ben geen specialist moestuin hier maar ik weet dat bijvoorbeeld afrikaantjes in moestuin planten dat dat ook helpt om een aantal ziekten en plagen te vermijden.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Dus zeker ook niet alleen groente door elkaar te zetten
maar ook is bloemen en kruiden mengen
met alles wat er groeit in je moestuin.
Dus goeie punten voor kaat.
Ik denk het wel, ja.
Ik weet eigenlijk niet waar eerst gesprongen.
Ik weet nog niet of ik eerst moet oogsten
of eerst moet zaaien voor een tweede oogstand later op het jaar
of ik eigenlijk moet widen of wat dan ook.
Ik heb ooit een stukje gelezen van een moestuin eerste die zei
dat ze samens voor de TV neerploften met bakjes gekochte lasagna
of gekochte minim Chinese
omdat ze eigenlijk geen tijd hadden om te koken
en dat ze alles al geookstad zich werkt
die bakjes dan wel om hoopnieuwe dingen in te zaaien
maar ik vind het wel herkenbaar
je weet eigenlijk niet waar je prioriteiten liggen
en ik denk dat de prioriteit nu is gewoon genieten
van de zomer dat ik ga proberen doen.
Intussen is het eind juli begin augustus in de tuin van kaat
en daar is de regen.
Het is 29 juli.
We wilden regen.
We hebben regen gekregen.
Iets meer misschien dan ons lieves.
Ik zie de natuur echt opleven.
Dat is fantastisch.
Als moestuin hier,
maak ik mij een beetje zorgen over de tomaten
en ik ben stilaan een verslaafde van meteorvista geworden.
We gaan een beetje moeten afwachten voorlopig.
Geen spoor van schimmels
maar ik durf het bijna niet luid opzeggen
omdat er in dit soort weer sowieso problemen van komen.
Het is 2 augustus.
Elke keer als ik naar buiten ga, is het hier een andere weertiepe
het waait, het regent, het is zonnig, het is koud, het is warm.
Ik probeer daar de tuinklustjes wat op aan te passen.
Ik heb best geoogd in al die eil terwijl het een beetje zonnig en droog was.
Mijn handen zijn er nu uit alsof ik met 10 katten tegelijk gevochten heb
vooral door de steekelbessen.
Ik heb basilicum geplant en peterselie.
Op het moment dat het aan het regen was, spart alvast een gietbeurt uit.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Het is 5 augustus en ondanks de regen ben ik toch even naar buiten gelopen om te zien wat er geookst kan worden of wat er geookst moet worden. Dat is toch een van de dingen die ik echt moest leren en nog altijd aan het leren ben wanneer je iets kan oogsten en wanneer het dringend moet gebeuren of wanneer het te vroeg is. Regen is een zegen voor moestuiniers, zeker in lange periodes van droogte. Warmste dag ooit en dan is de warmste dag ooit dat zijn berichten die je niet zo graag leest en waarvan je toch altijd ook de impact begint te zien op de tuin nu al een paar jaar. De tuin was altijd mijn plekje waar ik niet bang was. Op veel andere plekken ben ik daar wel en het begint toch wel lastig te worden om dat klimaatverhaal nog van mij af te zetten. Hoe kunnen we onze tuinen nu veerkrachtiger maken voor dat veranderende klimaat? Daarover hebben we het straks na de reclame. Stop, wie zit er nog met vragen? Vragen als elektrisch laden? Hoe doe ik dat invoudig? Slim, voordelig. Ontdek al onze latere plossingen op maat want bij Angie willen we dat iedereen mee is. Angie, al onze energie gaat met jou. Het is een feit dat de Vlaamse zomers heeter en droger worden en de vraag is dus, hoe kunnen we onze tuinen daar tegen wapenen? Dat was ook de vraag bij het grote onderzoeksproject Curieuze Neuzen in de Tuin van de standaard onder meer. Twee zomerslang hebben duizenden Vlaamingen de hitte en de droogte in hun eigen tuin gemeten en de resultaten van Curieuze Neuzen in de Tuin geven een uniek inzicht in hoe we onze tuinen koel en groen kunnen houden. Natuurlijk het eerste wat we moeten doen is stoppen met fossiele brandstoffen want dat is de oorzaak van de klimaatverandering, de vernaamste oorzaak. We gaan met onze tuinen de klimaatverandering niet tegenhouden. We gaan ons wel kunnen aanpassen aan de klimaatverandering. Dus we weten dat we hetere droger zomers krijgen. Dus als wij onze tuinen aanpassen, kunnen we die effecten daarvan wel milderen.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Bijvoorbeeld we kunnen bomen planten
en die zorgen voor temperatuurregulering
die gaan onze tuinen cooler maken.
Als we onze bodem niet onbedekt laten
dan gaat die bodem ook minder snel uitdrogen in de zomer
en vochtiger blijven.
Dus op die manier gaan we de negatieve effecten
van de klimaatverandering wel wat kunnen milderen
in onze eigen omgeving.
Othaarten, beplanten en niet maaien.
Daarmee springen we al een heel eind.
En een fout die we niet mogen maken, zegt Paul Verschure,
is denken dat we uit heemse planten, bomen en groenten
moeten gaan invoeren omdat die zo gezegd
beter tegen de droogte zouden kunnen.
Dat kan tot op zekere hoogte zeker nuttig zijn,
ook zeker in onze steden, waar het veel warmer gaat worden.
Maar we mogen niet vergeten dat onze inheemse bomen bijvoorbeeld
dat die hier al 13.000 jaar leven
en een coevolusie hebben meegemaakt met onze inheemse fauna.
Dus dan moeten we echt koesteren.
Dus ik denk dat een aantal van onze inheemse planten
en zeker bomen zich ook in de toekomst zullen aanpassen.
10 augustus.
Ik ben naar mijn favoriete kwekerijgereden
om holstadplanten te halen.
Ik heb hier een plek in de tuin die de voorbijjaren
volledig overschaduwd is door een kerstelaar,
een prachtige kerstelaar, dus we willen die er niet uit.
Maar we moesten wel een oplossing vinden voor die schaduwplek.
Daar willen echt geen gewone gronden op gruien.
Nu, holstad, ik heb die planten altijd gehaald.
Ik vond dat zo wat het lelijkste wat je in de tuin komt planten.
En de bloemen vond ik zo mogelijk nog lelijker.
Maar ik ben de laatste jaren toch overstach gegaan.
Eerst dan vooral omdat dat dus eetbare planten
in een heel lekkere salades is.
Dus 14 augustus.
Dit is het geluid van de begrotingsochtends.
Vongerige kittens.
Ik ga die eerste eten geven voor ik verscheurd word.
15 augustus.
Ik sta onder de courgettes.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Dat kan hier wel niet zijn.
Klem courgettes die over een soort pergola gruien.
De planten, dit is heel goed.
Ik ben nog aan het wachten op de eerste courgettes.
Het is echt schaamplijk.
Iedereen heeft courgettes en ik niet.
Maar kijk, helemaal op het einde van de grote vakantie
wordt Kaad haar geduld beloond.
23 augustus.
Ik heb zo waar mijn eerste courgettes geoogd.
Er zijn komkomers, op erzienenspevertjes.
Het is eigenlijk zalig.
Ik weet ook dat sowieso
de dingen een beetje op een einde lopen.
De dagen worden korter.
Dus wat je nu in de tuin zet,
dat zal sowieso trager groeien.
Ik heb nog een poing gedaan met Edamama boontjes.
Met hoop op een august in oktober.
Maar dat is sowieso een wilde gok.
We zien wel.
En wat moeten we aan het horen van Paul verschuuren?
Er is eigenlijk geen enkele tuin waar je van kan zeggen
hier kan niets groeien.
Maar je moet altijd vertrekken natuurlijk vanuit de situatie
zelf wat heb jij in je tuin,
welke milieuomstandigheden zijn daar
en dan je planten aanpassen aan die milieuomstandigheden.
Leer de principes kennen van hoe de natuur in elkaar steekt.
En die principes, die gaan je doen,
door naar een tuincentrum te gaan.
Die principes ga je wel leren door in die omgeving rond te lopen.
Steel met je ogen
en gebruik wat je geleerd hebt in je tuin.
En probeer een beetje de basisprincipes
ook de natuurwitten te begrijpen
en ga daarmee aan de slag.
Je laat gras groeien.
Dat komt heel hoog te staan.
Mensen vinden dat vaak slordig.
Maar als je de randje van zo'n terreintje maait,
kort maait, dan ziet dat er meteen verzorgd uit.
En we noemen dat als zorgsignalen eigenlijk.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe Kaats tuindagboek ons inspireert voor de tuin van de toekomst

Dus je moet een paar kleine zorgsignalen geven,
zeker in toekomst waar de mijne is dat belangrijk,
maar ook in je eigen tuin.
Dan kijk, hier wordt zorg gedragen voor die tuin.
Allez au jardin situaïen
en laat ons ook vooral de mensen zonder tuin niet vergeten.
Het is 30 augustus.
De oogstverwerking,
ik denk dat ik
dit weekend acht uur in de keuken gestaan heb,
vond het allemaal ingevroren, gedroogd,
ingemaakt, fermenteerd en wat nogal te krijgen.
Ik zou graag wat meer tijd hebben om boeken te lezen,
om vrienden te zien, om niks te doen.
En dat komt er ook aan, want oktober, november,
er worden sowieso echt de rustige maanden in de moestuin.
Ik heb voorlopig weinig last van weemoed,
de weemoed van september.
Ik kijk eigenlijk vooral uit naar de rust van oktober.
Dit was vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.
Bedankt voor het luisteren.
Alle credits van de podcast die je net hoorde,
vind je op standaard.be.
Reageer kan via podcastatstandaard.be.